

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO OBOWIĄZUJĄCE W KLASIE III PO SZKOLE PODSTAWOWEJ W LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCYM NR III im. J. SŁOWACKIEGO W OTWOCKU NA POZIOMIE ROZSZERZONYM

Zakładane osiągnięcia ucznia - zakres rozszerzony

Uczeń zna lektury z nowej podstawy programowej dla zakresu podstawowego i rozszerzonego określone jako obowiązkowe i uzupełniające wybrane przez nauczyciela.

1. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

a) Czytanie i słuchanie.

Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

- czyta utwory stanowiące konteksty dla tekstów kultury poznawanych w szkole;
- twórczo wykorzystuje wypowiedzi krytycznoliterackie i teoretycznoliterackie (np. recenzja, szkic, artykuł, esej);
- porównuje tekst linearny i hipertekst rozumiany jako wypowiedź nieciągła, nieliniowa, stanowiąca system powiązanych segmentów tekstowych, łączonych dowolnie przez użytkownika języka w każdorazowym akcie odbioru;
- rozpoznaje retoryczną organizację wypowiedzi – wskazuje zastosowane w niej sposoby osiągnięcia przejrzystości i sugestywności;
- rozpoznaje mechanizmy nowomowy charakterystyczne dla systemów totalitarnych.

b) Samokształcenie i docieranie do informacji.

Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

- samodzielnie wybiera do lektury teksty, stosując różne kryteria wyboru, które potrafi uzasadnić;
- adiustuje tekst na poziomie elementarnym.

c) Świadomość językowa.

Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

- rozróżnia i omawia na wybranych przykładach funkcje języka – poznawczą (kategoryzowanie świata), komunikacyjną (tworzenie wypowiedzi i stosowanie języka w aktach komunikacji) oraz społeczną (jednoczenie grupy i budowanie tożsamości zbiorowej – regionalnej, środowiskowej, narodowej);
- dostrzega związek języka z obrazem świata;
- rozpoznaje i wskazuje wybrane cechy języka polskiego, które świadczą o jego przynależności do rodziny języków słowiańskich; sytuuje polszczyznę na tle innych języków używanych w Europie;
- postrzega styl potoczny jako centrum systemu stylowego polszczyzny, od którego odróżnia się inne style – artystyczny, naukowy, urzędowy, publicystyczny.

2. Analiza i interpretacja tekstów kultury. Uczeń zna teksty literackie i inne teksty kultury wskazane przez nauczyciela.

a) Wstępne rozpoznanie.

Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego

b) Analiza.

Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

- wskazuje związki między różnymi aspektami utworu (estetycznym, etycznym i poznawczym);
- dostrzega przemiany konwencji i praktykę ich łączenia (synkretyzm konwencji i gatunków);
- rozpoznaje aluzje literackie i symbole kulturowe (np. biblijne, romantyczne) oraz ich funkcję ideową i kompozycyjną, a także znaki tradycji, np. antycznej, judaistycznej, chrześcijańskiej, staropolskiej;
- dostrzega w czytanych utworach: parodię, parafrazę i tawestację; wskazuje ich wzorce tekstowe;
- rozpoznaje i charakteryzuje styl utworu, np. wiersza renesansowego, barokowego, klasycystycznego, romantycznego.

c) Interpretacja.

Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

- dostrzega i komentuje estetyczne wartości utworu literackiego;
- przeprowadza interpretację porównawczą utworów literackich;
- w interpretacji eseju i felietonu wykorzystuje wiedzę o ich cechach gatunkowych;
- konfrontuje tekst literacki z innymi tekstami kultury, np. plastycznymi, teatralnymi, filmowymi.

d) Wartości i wartościowanie.

Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

- wskazuje różne sposoby wyrażania wartościowań w tekście.

3. Tworzenie wypowiedzi.

a) Mówienie i pisanie.

Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

- tworzy wypowiedzi ze świadomością ich funkcji sprawczej;
- ocenia własną kompetencję językową (poprawność gramatyczną i słownikową) oraz kompetencję komunikacyjną (stosowność i skuteczność wypowiedzianych wypowiedzi).

b) Świadomość językowa.

Uczeń spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego i określone w punkcie II.

II. Kryteria oceny osiągnięć ucznia – wiadomości i umiejętności odpowiadające kolejnym ocenom

Ucznia obowiązują kryteria oceny z poziomu podstawowego, a ponadto:

NIEDOSTATECZNY – nie spełnia kryteriów na ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ

Literatura i teksty kultury:				
DOPUSZCZAJĄCY	DOSTATECZNY – to, co na ocenę DOPUSZCZAJĄCĄ, a ponadto:	DOBRY – to, co na ocenę DOSTATECZNĄ, a ponadto:	BARDZO DOBRY – to, co na ocenę DOBRĄ, a ponadto:	CELUJĄCY – to, co na ocenę BARDZO DOBRĄ, a ponadto:
<p>- interpretuje fragmenty <i>Kroniki wypadków miłosnych</i>, uwzględniając jej temat, rozwiązania fabularne, nastrój, przesłanie, – w <i>Kronice wypadków miłosnych</i> przedstawia sposób portretowania ludzi, – analizuje budowę wierszy Jarosława Iwaszkiewicza, podkreślając ich formalną doskonałość – ogólnie wyjaśnia terminy: <i>awangarda</i>, <i>modernizm</i> i <i>nowoczesność</i> – streszcza (opowiada) historię Róży z <i>Cudzoziemki</i>, zwracając uwagę na sposób, w jaki autorka zapoznaje z nią czytelnika – opisuje język bohaterki,</p>	<p>- interpretuje czytane fragmenty <i>Kroniki wypadków miłosnych</i>, uwzględniając ich cechy narracji i warstwę językowo-stylistyczną – w <i>Kronice wypadków miłosnych</i> określa tożsamość bohaterów i świat wewnętrzny oraz łączące ich więzi międzyludzkie; – przedstawia związki, jakie zachodzą między terminami <i>awangarda</i>, <i>modernizm</i> i <i>nowoczesność</i> – dostrzega i komentuje zróżnicowanie narracji w <i>Cudzoziemce</i>; – określa funkcję różnych czasów narracji w <i>Cudzoziemce</i> (teraźniejszego i przeszłego)</p>	<p>– w <i>Kronice wypadków miłosnych</i> określa charakter przestrzeni wykreowanej – w <i>Kronice wypadków miłosnych</i> rozpoznaje motywy autobiograficzne – w wierszach Jarosława Iwaszkiewicza wskazuje przywołane dzieła sztuki (motywy związane ze sztuką) i określa ich znaczenia metaforyczne i symboliczne – określa postawę twórczą reprezentowaną przez artystę awangardowego – na podstawie czytanych utworów omawia przemiany i bogactwo postaw twórczych poetów dwudziestolecia i współczesności – wskazuje na związek</p>	<p>– w <i>Kronice wypadków miłosnych</i> rozpoznaje i analizuje literackie środki służące idealizacji i mityzacji utraconych ojczyzn – w <i>Kronice wypadków miłosnych</i> odnajduje korzenie romantycznego mitu Litwy – wyjaśnia pojęcie czasu psychologicznego i jego wpływu na rozwój powieści na przykładzie <i>Cudzoziemki</i> – przygotowuje charakterystykę porównawczą trzech bohaterek: z pozytywizmu, Młodej Polski, dwudziestolecia międzywojennego – wskazuje podobieństwo formalne powieści Marii</p>	<p>– przygotowuje prezentację na temat miasta, uwzględni tekst [<i>Miasto w poezji</i>], fragment manifestu Tadeusza Peipera, wybrane utwory poetyckie oraz konteksty, korzysta z różnych źródeł – przygotowuje prezentację na temat trwałej obecności nurtu klasycznego w kulturze europejskiej (dokonuje syntezy materiału), wykorzystuje utwory poznane na lekcjach polskiego w liceum i własne lektury, korzysta z innych źródeł wiedzy – wskazuje i komentuje związki narracji powieściowej z psychoanalizą Freuda</p>

<p>wskazując formy świadczące o jej językowej obcości; określa ich funkcję</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na retrospekcję jako zasadę kompozycyjną powieści – wyjaśnia tytuł, wskazując źródła „cudzoziemskości” Róży – rekonstruuje portret psychologiczny Rubena z <i>Panien z Wilka</i> – określa, co jest głównym przedmiotem obserwacji narratora w <i>Pannach z Wilka</i> – podaje podstawowe informacje o Prouście i założeniach jego powieści – porównuje utwór Iwaszkiewicza z ekranizacją <i>Panien z Wilka</i> w reżyserii Andrzeja Wajdy - wskazuje elementy odbiegające od rzeczywistości (odrealniające obraz) w <i>Procesie</i> – przedstawia drogę Józefa K., jego relacje ze spotkanymi ludźmi, stosunek do procesu i przemiany zachodzące w samym bohaterze 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia określenie „powieść psychoanalityczna”, odnosząc je do konstrukcji utworu i postaci bohaterki <i>Cudzoziemki</i> – opisuje sposób prowadzenia narracji w <i>Pannach z Wilka</i>, zwracając uwagę na zmianę czasów (przeszły, teraźniejszy); wskazuje na nakładanie się planów czasowych – przygotowuje recenzję wybranej filmowej adaptacji omawianych utworów prozy powieściowej z dwudziestolecia międzywojennego – rozpoznaje i interpretuje paraboliczny sens <i>Procesu</i> Kafki – wyjaśnia, co w powieści oznacza „bycie oskarżonym” w <i>Procesie</i> – określa, w jaki sposób została przedstawiona w <i>Szewcach</i> walka klas – porównuje <i>Szewców</i> z innymi rodzajami dramatu, – prezentuje informacje o teorii Czystej Formy 	<p>eksperymentów poetyckich Juliana Tuwima i pozarozumowym językiem futurystów rosyjskich</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia różne koncepcje poety i poezji obecne w programach i utworach dwudziestolecia – przedstawia ogólne założenia <i>W poszukiwaniu straconego czasu</i> Marcela Prousta - w tekście <i>Cudzoziemki</i> rozróżnia fragmenty zawierające subiektywny punkt widzenia bohaterki (bądź perspektywę Władysia) oraz obiektywną relację narratora – wskazuje w opisie w <i>Cudzoziemce</i> metafory i wyjaśnia, jakie mają znaczenie dla obrazu wykreowanego świata – dokonuje porównania bohaterów: Cezarego Baryki i Róży Żabczyńskiej, zwracając uwagę na funkcję, jaką pełni motyw przyjazdu do Polski w konstrukcji ich losów – rozpoznaje technikę narracyjną obecną w 	<p>Kuncewiczowej i powieści Marcela Prousta</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa i interpretuje różne techniki narracyjne obecne w <i>Cudzoziemce</i> – wskazuje źródła problemów egzystencjalnych bohatera – określa strategię narracji w <i>Pannach z Wilka</i> – porównuje pod względem językowym dialogi Cezarego z Gajowcem oraz Róży z Martą – prezentuje w dyskusji swoją interpretację <i>Procesu</i>, – zestawia ze sobą i porównuje dwa wykreowane światy: Schulza i Kafki – określa chronologiczne granice modernizmu i postmodernizmu – krótko przedstawia początki filmu jako nowej dziedziny sztuki, wskazuje najważniejszych twórców, tytuły, główne terminy – pisze manifest artystyczny zawierający najważniejsze poglądy takich ugrupowań jak: futuryści, ekspresjoniści, surrealiści 	<p>(konstrukcja utworu jako „seans psychoanalityczny”); próbuje „postawić diagnozę” Róży i Władysiowi</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje w powieści na motyw muzyczny, określa jego funkcję – zbiera materiały do prezentacji: Dzieciństwo i młodość w literaturze i sztuce dwóch wybranych epok; pisze wstęp do tej prezentacji; sporządza bibliografię – komentuje psychologiczną interpretację <i>Procesu</i> autorstwa Ericha Fromma – podaje informacje o recepcji dramatów Witkacego - przywołuje teatr Tadeusza Kantora – pisze interpretację porównawczą na temat sposobu groteskowej deformacji w <i>Mistrzu i Małgorzacie</i> oraz w <i>Szewcach</i> - dokonuje syntezy: „Jak literatura różnych epok ukazywała upadek człowieka i związaną z nim koncepcję
--	---	---	--	---

<ul style="list-style-type: none"> – interpretuje wskazane fragmenty <i>Procesu</i> (np. przypowieść o odźwiernym) – opisuje poetykę utworu, zwracając uwagę na gatunek powieści i jego cechy, wskazuje na paraboliczność utworu – podaje informacje biograficzne na temat Kafki – przedstawia przestrzeń sceniczną, postacie i przebieg wydarzeń ukazanych w <i>Szewcach</i> – charakteryzuje trzy fazy rewolucji przedstawione w dramacie – w <i>Szewcach</i> wskazuje cechy groteski, określa jej funkcje – porównuje <i>Szewców</i> z innymi poznanymi w szkole dramatami, – prezentuje podstawowe wiadomości o życiu i twórczości Witkacego, –dostrzega i interpretuje powiązanie elementów realistycznych i fantastycznych w <i>Mistrzu i Małgorzacie</i> – charakteryzuje obraz Moskwy lat 30. (różne 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje różne aspekty życia w komunistycznej Rosji w <i>Mistrzu...</i> – przedstawia funkcję motywu satanistycznego w <i>Mistrzu...</i> - analizuje obraz społeczeństwa w państwie totalitarnym w <i>Mistrzu...</i> – określa rolę Poncjusza Piłata w historii Jezui i w powieści Bułhakowa, porównuje tę postać z Piłatem z Ewangelii – przedstawia funkcjonowanie w powieści motywu mistrza i ucznia w <i>Mistrzu...</i> , – interpretuje motto powieści <i>Mistrz...</i> - rozróżnia i charakteryzuje modele stylistyczne języka poetyckiego i prozatorskiego XX wieku – przygotowuje prezentację na temat kierunków artystycznych początków XX w. – przedstawia i interpretuje sposób wykorzystania aluzji biblijnych w wierszach Gałczyńskiego – odnajduje analogie 	<p><i>Pannach z Wilka</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – w opowiadaniu Iwaszkiewicza dostrzega i interpretuje topos miłości i śmierci – wyjaśnia termin „powieść paraboliczna”, odnosząc go do <i>Procesu</i> i innych utworów – określa, jaka wizja świata i egzystencji ludzkiej wyłania się z <i>Procesu</i> Franza Kafki – dostrzega w <i>Szewcach</i> elementy nadrealizmu i ekspresjonizmu – interpretuje wizję świata w <i>Szewcach</i> – charakteryzuje język i styl dramatu <i>Szewcy</i>, wskazując wymieszanie stylów, neologizmy, hybrydy, aluzje i przytoczenia, ocenia ich funkcje i ogólny efekt – porównuje <i>Szewców</i> z innymi rodzajami dramatu i dokonuje syntezy materiału – rozpoznaje i interpretuje aluzje i nawiązania kulturowe w <i>Szewcach</i> (do twórczości Wyspiańskiego, motyw maski) – wskazuje elementy groteski w języku "Szewców" – wskazuje różne plany 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia katastroficzne przeczucia Witkacego – w dramacie <i>Szewcy</i> odnajduje cechy groteski politycznej – na przykładzie <i>Szewców</i> określa, na czym polega nowatorstwo artystyczne dramatów Witkacego – interpretuje sposób i cel wykorzystania motywów biblijnych w <i>Mistrzu...</i> – odczytuje moralistyczne przesłanie powieści <i>Mistrz...</i> – analizując motyw mistrza i ucznia w <i>Mistrzu...</i>, odwołuje się do innych tekstów kultury – rozpoznaje w powieści Bułhakowa motywy faustowskie – w wierszach Gałczyńskiego wskazuje i interpretuje symbolikę apokaliptyczną (biblijną) – przygotowuje prezentację na temat języka dwudziestolecia międzywojennego - na podstawie <i>Zniewolonego umysłu</i> odnajduje jej przejawy "kultu jednostki" w znanych tekstach kultury (w 	<p>kondycji ludzkiej”</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje motyw „śmierci Boga”, wskazuje jego filozoficzne korzenie i określa funkcje w czytanych utworach –przedstawia nurt utraconych ojczyzn we współczesnej literaturze, podaje główne tematy i nastroje, nazwiska autorów, najważniejsze tytuły – bierze udział w dyskusji na temat ograniczania wolności słowa w reżimie komunistycznym, a także na temat postaw konformizmu oraz nonkonformizmu artysty i konsekwencji takich postaw; odpowiada na pytanie, co traci sztuka w służbie propagandy – określa, jaki obraz świata i relacji międzyludzkich został przedstawiony za pomocą poetyki absurdu i groteski w dramatach Becketta lub Ionesco (lub innego twórcy teatru absurdu); wygłasza prezentację na ten temat - dokonuje syntezy (np. w postaci referatu, eseju, rozprawki): „Różne reakcje
--	--	--	--	---

<p>aspekty życia w komunistycznej Rosji)</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia działalność Wolanda i jego świty; – określa funkcje wprowadzenia w <i>Mistrzu i Małgorzacie</i> Michała Bułhakowa motywów i elementów fantastycznych (metafizycznych) – analizuje pod względem językowym wybrany utwór Bolesława Leśmiana – analizuje i omawia formę językową oraz graficzną wierszy futurystów – na podstawie wierszy Gałczyńskiego wskazuje cechy jego poezji – charakteryzuje społeczeństwo Oceanii w <i>Roku 1984</i>, zwraca uwagę na rolę propagandy i aparatu przemocy w państwie rządzone przez Wielkiego Brata – charakteryzuje ustrój społeczny Oceanii – charakteryzuje głównego bohatera <i>Roku 1984</i>, wskazuje ważne etapy jego życia, określa jego stosunek do totalitarnej 	<p>historyczne w antyutopii George’a Orwella</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa funkcje antyutopii powstających przed II wojną światową i po II wojnie światowej - na podstawie <i>Zniewolonego umysłu</i> omawia formy i cele wprowadzania Nowej Wiary, wyjaśnia jak „prostowano historię”, czym był kult jednostki, – wyjaśnia, dlaczego po II wojnie światowej polska literatura rozwijała się na emigracji; podaje nazwiska najważniejszych jej przedstawicieli - na podstawie wierszy współczesnych Różewicza określa, jakie znaczenie dla człowieka ma świadomość istnienia stałych wartości, „góry” i „dołu”, - wymienia twórców i najważniejsze dzieła polskiej szkoły filmowej; zna jej główne założenia, wie, z czego wyrasta – określa dramat egzystencjalny zawarty w wierszach Lipskiej – wyjaśnia termin „turpizm” 	<p>narracyjne powieści <i>Mistrz i Małgorzata</i> Michała Bułhakowa, określa zasadę kompozycyjną utworu</p> <ul style="list-style-type: none"> – ocenia, jaka jest prawda o mieszkańcach Moskwy ujawniona przez Wolanda – wskazuje i interpretuje motywy symboliczne w <i>Mistrzu i Małgorzacie</i> – interpretuje <i>Zniewolony umysł jako analizę mentalności intelektualistów „nawróconych”</i> na marksizm i socrealizm – przedstawia ogólne założenia diagnozy upadku kultury przedstawione w książce <i>Zmierzch Zachodu</i> Oswalda Spenglera, – w wierszach <i>Gałczyńskiego</i> rozpoznaje konwencję i jej związek z kulturą karnawału – omawia funkcję narratora, sposób prowadzenia narracji w <i>Roku 1984</i> - określa właściwości języka poetyckiego Różewicza – odczytuje i interpretuje dzieła malarskie reprezentujące nurt egzystencjalistyczny 	<p>plakacie socrealistycznym)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Interpretuje <i>Drewno Różewicza</i> w kontekście sztuki gotyckiej - podaje informacje na temat włoskiego neorealizmu, Nowej Fali kina francuskiego; wymienia głównych twórców i ogólne założenia – odnajduje motywy i formy w sztuce, do których nawiązują wiersze Grochowiaka – odwołując się do poznanych utworów, przedstawia literacki obraz kresów w utworach XIX-wiecznych (dokonuje syntezy materiału) - odczytuje dzieło Giacomettiego, wskazując jego cechy świadczące o pokrewieństwie z egzystencjalizmem – dokonuje syntezy tekstów kultury o cierpieniu i śmierci jako uniwersalnego doświadczenia egzystencjalnego człowieka” – syntetyzuje wiadomości na temat egzystencjalnych nawiązań w poezji polskiej 	<p>literatury (filmu, sztuki...) na polityczną dyktaturę: powaga, śmiech, ironia...”</p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady architektury postmodernistycznej - podaje przykłady współczesnych dzieł (różnych sztuk), których autorzy świadomie odwołują się do wzorów kultury popularnej; odczytuje ich przekaz - w czytanych wierszach wskazuje wpływy języka komunikacji masowej lub języka ulicy („język brudnopisu”) – wyjaśnia, jaką diagnozę postawił kulturze i historii Fukuyama – podaje informacje o Z.Baumanie jako socjologu postmodernistycznym – charakteryzuje estetykę postmodernistyczną; wskazuje cechy postmodernistyczne w dziełach różnych sztuk – malarstwie, architekturze – wyjaśnia, czym był Teatr Osobny i w jaki sposób eksperymenty teatralne
---	---	--	---	--

<p>rzeczywistości</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie „antyutopii” – zna Orwellovskie pochodzenie takich sformułowań, jak: „nowomowa”, „Wielki Brat”, „prostowanie przeszłości” – wyjaśnia, na czym polega postawa nazwana przez Czesława Miłosza „Ketmanem” – wymienia i krótko charakteryzuje kierunki artystyczne początków XX w.: futurizm, ekspresjonizm, surrealizm, dadaizm, kubizm, abstrakcjonizm – interpretuje wiersze Lipskiej i Grochowiaka, wskazując odniesienia do filozofii egzystencjalizmu – określa, jaką funkcję pełnią w wierszu Grochowiaka motywy brzydoty – podaje ogólne informacje o autorach czytanych wierszy z XX i XXI wieku (na podstawie podręcznika) – interpretuje utwory Grassa i Mackiewicza jako obronę zagrożonej tożsamości; – określa granice ojczyzn 	<p>(znaczenie, pochodzenie, przedstawia związaną z nim polemikę poetów)</p> <ul style="list-style-type: none"> – interpretuje wiersze Grochowiaka w kontekście filozofii egzystencjalizmu – analizuje opis Litwy i jej mieszkańców u Konwickiego, Miłosza i Mackiewicza pod kątem zastosowanych w nim środków stylistycznych – w języku czytanych utworów odnajduje elementy dialektów, zwłaszcza polszczyzny kresowej - odnajduje w opowiadaniach Herlinga motywy pokrewne egzystencjalizmowi – wykorzystuje w interpretacji utworu Herlinga kontekst sztuki średniowiecza (motyw piety) - w piosenkach Kaczmarekowskiego dostrzega nawiązania romantyczne – interpretuje ich funkcje – wymienia twórców zaliczanych do tzw. kina moralnego niepokoju i problemy społeczne, jakie przedstawiali w swoich 	<p>w sztuce</p> <ul style="list-style-type: none"> – na konkretnych przykładach wyjaśnia, czym jest mit Kresów i określa jego źródła oraz funkcje w literaturze powojennej – porównuje sposób ukazania tragizmu egzystencji człowieka w <i>Dziumie</i> i opowiadaniu Herlinga-Grudzińskiego - dokonuje syntezy poetów klasyków, wskazuje sposób nawiązywania do wzorców i ideałów klasycznych; - wyjaśnia, w jaki sposób postawa klasyczna była odpowiedzią na zagrożenia współczesności - wskazuje charakterystyczne dla stylu Jana Pawła II środki retoryczne – w prozie Stasiuka rozpoznaje elementy oniryczne i określa ich funkcje – omawia cechy gatunkowe reportażu poetyckiego Stasiuka, – wyjaśnia założenia materializmu dialektycznego - na podstawie <i>Zniewolonego umysłu</i> wyjaśnia kult 	<ul style="list-style-type: none"> - na podstawie nagrania filmowego wskazuje walory sposobu wygłaszania przez Jana Pawła II przemówień - odnosi prozę Stasiuka do doświadczenia podróży jako sensu życia i motywu zakorzenienia; – przygotowuje prezentację na temat działania systemu totalitarnego oraz roli i miejsca jednostki w tym systemie, wykorzystuje poznane na lekcjach utwory literackie oraz filmowe, np. <i>Człowiek z marmuru</i>, <i>Przesłuchanie</i>) – znajduje cechy nowomowy w tekstach z okresu stalinowskiego – szerzej przedstawia sylwetkę wybranego twórcy teatru absurdu i omawia jego dramaty (np. S.Becketta, E. Ionesco – określa symbolikę motywów toposu i cmentarza jako ważnych toposów kultury europejskiej – rozpoznaje paraboliczny lub alegoryczny charakter kompozycji filmu i zawarte w 	<p>wynikały z pojmowania przez Białoszewskiego roli słowa (sztuki)</p> <ul style="list-style-type: none"> - opracowuje prezentację na temat twórców tzw. nowej prozy (P.Huelle, O.Tokarczuk, A.Stasiuk, S.Chwin, A.Libera) i ich wybranych dzieł; – podaje przykłady funkcjonowania kultury alternatywnej
---	--	--	--	---

<p>bohaterów czytanych utworów (w sensie geograficznym i emocjonalnym)</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia nazwiska najważniejszych autorów nurtu utraconych ojczyzn, wskazuje i krótko przedstawia ich „domowe ojczyzny” - określa świat przedstawiony, tematykę i problematykę opowiadań Herlinga (np. <i>Wieży</i>) – przedstawia i interpretuje świat bohatera opowiadania Herlinga-Grudzińskiego – na podstawie opowiadań Herlinga przedstawia wykorzystanie motywu choroby jako metafory egzystencji człowieka – rekonstruuje przedstawiony w <i>Jadąc do Babadag</i> obraz naszej części Europy, śledzi rozważania filozoficzne autora – wskazuje w utworach Stasiuka cechy specyficzne dla reportażu, dziennika, beletrystyki – przedstawia sylwetkę twórczą Różewicza jako 	<p>filmach</p> <ul style="list-style-type: none"> - interpretuje myśli św. Jana Pawła II w kontekście filozoficznym - dokonuje analizy i interpretacji czytanych fragmentów prozy Stasiuka – określa cechy reportażu poetyckiego Stasiuka – wyjaśnia, jaki wpływ na twórców miała marksistowska „pigulka szczęścia” u Miłosza – interpretuje fabułę filmu <i>Zezowate szczęście</i> jako groteskowy i satyryczny obraz polskiej historii – wskazuje i interpretuje nawiązania kulturowe w wierszach Hartwig, Zagajewskiego i Rymkiewicza – wskazuje w tekstach Miłosza cechy eseju określa relacje między filmem <i>Dolina Issy</i> a literackim pierwowzorem; wskazuje różnice, odnosząc je do pojęcia adaptacji 	<p>jednostki, odnajduje jego przejawy w znanych tekstach kultury (np. w plakacie socrealistycznym)</p> <ul style="list-style-type: none"> – podaje najważniejsze informacje o literaturze emigracyjnej, ocenia znaczenie „Kultury” paryskiej – wykorzystując gotowe schematy językowe, tworzy fragmenty przemówienia z okresu PRL - wskazuje różnice znaczeniowe w wierszach Różewicza między „upadkiem” a „spadaniem” jako wyznaczniki obrazu człowieka różnych epok - opisuje kondycję ludzką w ujęciu Grochowiaka – wyjaśnia, czym był teatr absurdu lat 50., wymienia głównych twórców i ogólne założenia nurtu, wiąże go z egzystencjalizmem – charakteryzuje i interpretuje postać bohatera <i>Zezowatego szczęścia</i>, wskazując źródła groteskowości jego kreacji – zestawia <i>Tango</i> Mrożka z filmem <i>Zezowate szczęście</i>; (absurdalności i groteska w 	<p>nim aluzje (polityczne, literackie, filmowe)</p> <ul style="list-style-type: none"> – interpretuje eseje Miłosza jako obraz kondycji współczesnego człowieka; odnajduje ten motyw w innych tekstach kultury – syntezuje wiadomości o polskim dramacie groteskowym; zestawia wiadomości o dziełach Witkacego, Gombrowicza, Różewicza i Mrożka – opracowuje wypowiedź argumentacyjną dotyczącą dramatu groteskowego i jego recenzję; - dokonuje syntezy o relacjach między brzydotą a pięknem w – wskazuje zbieżność eksperymentów Białoszewskiego z kierunkami poszukiwań neoawangardy zachodniej lat 60. – określa, co jest nowym tworzywem sztuki w twórczości Białoszewskiego i innych artystów (np. Opałki, Kantora i innych) – wyjaśnia termin 	
--	---	--	--	--

<p>autora nowatorskich dramatów</p> <ul style="list-style-type: none"> – wskazuje cechy filmu <i>Zezowate szczęście</i> jako komedii filmowej - dostrzega obecność postawy klasycznej w wierszach Hartwig, Zagajewskiego i Rymkiewicza – określa tematykę i problematykę filmu <i>Dolina Issy</i> i pierwowzoru literackiego – charakteryzuje bohaterów i sposoby ich kreacji w <i>Dolinie Issy</i> – wskazuje i analizuje filmowe środki służące wykreowaniu obrazu utraconej ojczyzny; rozpoznaje idealizację i mityzację w <i>Dolinie Issy</i> – rozpoznaje klimat tajemniczy i nostalgii i określa, w jaki sposób został on uzyskany w filmie <i>Dolina Issy</i> 		<p>każdym z dzieł) i omawia ich funkcje</p> <ul style="list-style-type: none"> – interpretując wiersze Hartwig, Zagajewskiego i Rymkiewicza przedstawia różne oblicza współczesnego klasycyzmu – przedstawia postać Jacka Kaczmarskiego jako barda „Solidarności” – interpretuje wybrane dzieło filmowe z kina moralnego niepokoju lub polskiej szkoły filmowej, zwracając uwagę na specyfikę tworzywa, środki filmowe, przesłanie dzieła, kontekst polityczny i kulturowy - interpretuje wiersze poetów pokolenia „bruLionu” jako bunt wobec obowiązujących kanonów oraz „kryzys patriotyzmu” – wyjaśnia (ogólnie) równoważne terminy: postmodernizm i ponowoczesność – wyjaśnia wyrażenie „literatura trzeciego obiegu” – interpretuje dzieła Warhola w kontekście charakterystycznych cech 	<p>„neoawangarda”, odnosząc go do określonych zjawisk artystycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> - na podstawie samodzielnie znalezionych materiałów opracowuje prezentację na temat nowych form sztuki neoawangardowej (happening, instalacja, performance) - syntezuje wiadomości o twórczości Miłosza, przedstawiając jej ewolucję „od katastrofizmu do klasycyzmu” – wyjaśnia, dlaczego po II wojnie światowej polska literatura rozwijała się na emigracji; podaje nazwiska najważniejszych jej przedstawicieli - zna realizm magiczny i egzystencjalny wymiar <i>Prawieku Tokarczuk</i> – dostrzega w powieści Huellego sakralny klimat i wskazuje jego źródła i potrafi go powiązać z nadrzędnym sensem utworu – wyjaśnia termin: małe narracje – analizuje sposób funkcjonowania w <i>Weiserze</i> 	
--	--	--	---	--

		sztuki <i>pop-artu</i>	<i>Dawidku</i> motywu czasu; wskazuje różne funkcje powrotu do przeszłości – odnajduje w powieści Huellego motyw herofanii i wiąże go z wymową ideową dzieła - dokonuje analizy i interpretacji porównawczej wybranego opowiadania Schulza oraz Weisera Dawidka	
Język:				
<ul style="list-style-type: none"> – wymienia formy komunikacji internetowej (blogi, fora internetowe), podając charakterystyczne cechy ich języka oraz postaci graficznej – rozpoznaje związki frazeologiczne nacechowane emocjonalnie – w czytanych i słuchanych tekstach odnajduje neologizmy, które przeniknęły do polszczyzny w ostatnich latach - rozróżnia znaki werbalne i niewerbalne - dostrzega w tekstach funkcję perswazyjną -wskazuje manipulację w 	<ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia typy błędów językowych: zewnątrzjęzykowe i wewnątrzjęzykowe – wyjaśnia, czym jest hipertekst, podając jego charakterystyczne cechy – ocenia nowe zjawiska językowe, stosując właściwe kryteria – wyjaśnia na wybranych przykładach, czym jest językowy obraz świata – wyjaśnia, jak można rozumieć termin „system językowy” – podaje charakterystyczne cechy sytuacji komunikacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> – określa (podając konkretne przykłady), w jaki sposób Internet zmienia postrzeganie rzeczywistości – omawia różne sposoby rozumienia języka potocznego, podaje przykłady – uzasadnia (podając konkretne przykłady), że język nie tylko opisuje rzeczywistość, - poprawia i ocenia różne typy błędów językowych – wykorzystuje wiadomości ze słowotwórstwa, analizując neologizmy słowotwórcze - dostrzega i omawia różnice 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje konsekwencje komunikacyjne specyfiki graficznej postaci tekstów internetowych – wyjaśnia (na konkretnych przykładach), dlaczego język blogów, czatów i forów internetowych nazywa się językiem „zapisanym” – przygotowuje argumenty do dyskusji na temat skutków posługiwania się wulgaryzmami – wskazuje różne rodzaje wartości wyrażonych w języku – wyjaśnia, podając przykłady, czym są efemerydy językowe 	<ul style="list-style-type: none"> - odnajduje utarte zwroty językowe, frazeologizmy, schematy różnych wypowiedzi; interpretuje je jako kompromitację słów i wyrażeń, które zatraciły swoje znaczenia, wyraz pustostłowa, chaosu pojęciowego i moralnego, w jakim żyje współczesny człowiek – wymienia nazwy wartości i antywartości – podaje przykłady wyrażania wartości deklarowanych i faktycznie uznawanych - charakteryzuje język w Internecie

<p>tekście</p>	<p>stwarzanych przez Internet – omawia zjawisko manipulacji w reklamie</p>	<p>między tradycyjną komunikacją ustną lub pisaną a komunikacją przez Internet; - rozróżnia pojęcie błędu językowego i zamierzonej innowacji językowej – wyjaśnia, czym jest etyka słowa i jakie są jej uwarunkowania w relacjach między nadawcą a odbiorcą – rozróżnia normę wzorcową i użytkową języka – charakteryzuje język nowomowy komunistycznej, zwraca uwagę na czarno-biały obraz rzeczywistości – omawia zjawisko manipulacji w języku polityki – wyjaśnia, czym jest stereotyp językowy; podaje przykłady – omawia językowe cechy neonowomowy – podaje przykłady argumentów manipulacyjnych</p>	<p>- dostrzega i omawia współczesne zmiany modelu komunikacji językowej - wykorzystuje środki retoryczne w tekstach wygłaszanych – uzasadnia, że język nie tylko opisuje rzeczywistość, lecz także ją ocenia – rozróżnia etykę i estetykę słowa; wyjaśnia, na czym polega jedna i druga – uzasadnia, że wulgaryzmy i wyrazy obraźliwe naruszają zarówno etykę, jak i estetykę słowa – dostrzega w tekście wyrażanie wartości i określa, jakimi środkami językowymi są one sygnalizowane – wyjaśnia, czym jest świadomość językowa i jak się przejawia – omawia funkcje nowomowy (funkcja zakłócająca, rytualna, kontrolna, magiczna) – wykorzystując gotowe schematy językowe, tworzy fragmenty przemówienia z okresu PRL – wyjaśnia, czym jest</p>	<p>– uzasadnia, odwołując się do przykładów, że językowy obraz świata odbija się także w systemie gramatycznym języka – analizuje związki frazeologiczne i przysłowia, a także potoczne przenośnie, pod kątem odbijanego przez nie obrazu świata</p>
----------------	--	---	---	--

			hybryda językowa, podając przykłady	
--	--	--	-------------------------------------	--